

تأثیر روش آموزشی مونته‌سوری بر خودکارآمدی تحصیلی کودکان مقطع پیش‌دبستانی شهر بوشهر

تاریخ دریافت: ۹۹/۰۱/۳۰ - تاریخ پذیرش: ۹۹/۰۳/۱۲

چکیده

مقدمه: هدف از این پژوهش، تأثیر روش آموزشی مونته‌سوری بر خودکارآمدی تحصیلی کودکان مقطع پیش‌دبستانی شهر بوشهر می‌باشد.

روش کار: روش پژوهش آزمایشی با طرح پیش‌آزمون-پس‌آزمون با گروه کنترل می‌باشد. جامعه آماری تحقیق حاضر شامل دانش‌آموزان مقطع پیش‌دبستانی شهر بوشهر می‌باشد. تعداد جامعه آماری برابر با ۲۵۰ نفر می‌باشد. حجم نمونه با روش نمونه‌گیری هدفمند برابر با ۱۶ نفر می‌باشد. ابزار سنجش عبارتند از: پکیج آموزشی مونته‌سوری و پرسشنامه خودکارآمدی تحصیلی ظهیری خواه (۱۳۹۲) می‌باشد. پایایی پرسشنامه در پژوهش ظهیری خواه (۱۳۹۲) معادل ۰/۸۶ و روایی آن در سطح مناسب ارزیابی شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها با روش‌های آماری توصیفی و روش استنباطی تحلیل کواریانس تک متغیره با استفاده از نرم افزار آماری SPSS نسخه ۲۳ انجام گرفت.

نتایج: روش آموزشی مونته‌سوری بر خودکارآمدی تحصیلی کودکان مقطع پیش‌دبستانی شهر بوشهر تأثیر مثبت دارد بدین صورت که میانگین روش آموزشی مونته‌سوری در دانش‌آموزان مقطع پیش‌دبستانی گروه آزمایشی در پیش‌آزمون برابر با ۲۹,۶۱ و در پس‌آزمون برابر با ۶۷,۳۷ به دست آمد.

نتیجه‌گیری: با توجه به نتایج نتیجه گرفته می‌شود که روش آموزش مونته‌سوری در صورت کاربست در مدارس می‌تواند زمینه‌ساز توسعه خودکارآمدی فردی و تحصیلی دانش‌آموزان باشد.

کلمات کلیدی: روش آموزشی مونته‌سوری، خودکارآمدی تحصیلی، کودکان پیش‌دبستانی، شهر بوشهر
پی‌نوشت: این مطالعه فاقد تضاد منافع می‌باشد.

سید احمد هاشمی^۱

مختار رنجبر^۲

علی اصغر ماشینیچی^۳

محمد کارگر^۴

محمد بهروزی^۵

مهدی نوروزی^{۶*}

استاد گروه علوم تربیتی، واحد لامرد، دانشگاه آزاد

اسلامی، لامرد، ایران

استادیار و عضو هیات علمی، گروه مدیریت، واحد

لامرد، دانشگاه آزاد اسلامی، لامرد، ایران

استادیار و عضو هیات علمی، گروه علوم تربیتی، واحد

لامرد، دانشگاه آزاد اسلامی، لامرد، ایران

استادیار و عضو هیات علمی، گروه علوم تربیتی، واحد

بوشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، بوشهر، ایران

استادیار و عضو هیات علمی، گروه علوم تربیتی، واحد

بوشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، بوشهر، ایران

دانشجوی دکتری گروه برنامه‌ریزی درسی، واحد

لامرد، دانشگاه آزاد اسلامی، لامرد، ایران (نویسنده

مسئول)

Email: mehdi_nourozi@yahoo.com

مقدمه

محقق دانشگاه ویسکانسین مدیسون و دانشگاه ویرجینیا در شارلوت ویل نشان دادند کودکانی که با استفاده از روش مونتسوری آموزش می‌بینند هنگام روبه رویی با مسائل و مطالب جدید قادر به کنترل خود و توجه بیشتری هستند. آنان در ضمن انجام بازی‌های اجتماعی و نیز حل مسأله، مهارت‌های بیشتری از خود نشان می‌دهند (۱). همچنین این دانش‌آموزان، فهم و درک بیشتری از کارهای گروهی، اعتماد به نفس و قدرت تصمیم‌گیری را دارا هستند. مسئولیت‌پذیری بیشتری داشته و به افرادی مهم و مؤثر با قدرت رهبری بی‌نظیر، اعتماد به نفس و موفقیت بالا تبدیل می‌شوند (۲). در روش مونتسوری تدریس بر پنج اصل اساسی بنا نهاده شده است: احترام به کودکان: کودکان نیاز دارند در انتخاب فعالیت‌هایی که انجام خواهند داد آزاد باشند. اندیشه جاذب: کودکان با زندگی کردن و عمل کردن یاد می‌گیرند. خودتعلیمی: در یک محیط کاملاً آماده کودکان خود را تعلیم می‌دهند. دوره‌های حساس: کودکان دوره‌های بهینه برای یادگیری چیزهای بخصوصی دارند. معلمان باید این دوره‌ها را مشاهده کرده و بشناسند. محیط‌های آماده: کودکان در یک محیط آماده بهتر یاد می‌گیرند. در این صورت آنها متکی بر کمک‌های بزرگسالان نیستند (۳). در این روش برای آموزش مفاهیم مختلف از ابزارها و وسایلی استفاده می‌شود که براساس پنج موضوع سازمان دهی شده‌اند (مهارت‌های زندگی، مهارت‌های حسی، مهارت‌های محاسبه کردن، فرهنگ و زبان). وسایل مونتسوری به گونه‌ای با دقت رده‌بندی شده‌اند که هر فعالیت رونده منطقی و منظمی را دنبال کند. راه‌بندی و ترتیب موجود در بعضی از وسایل به کودکان سازماندهی افکار خود را می‌دهد و به آموزش مهارت حل مسائل به روشی واضح و روشن از طریق حواس می‌پردازد (۴). اساس کار مونتسوری در کلاس درس این است که به انتخاب شخصی در تحقیق و کار احترام گذاشته شود و بیشتر بر درس‌های گروهی بوسیله راهنمایی یک بزرگسال تأکید می‌شود (۵). هدف اصلی مونتسوری کمک به ذهن آزاد

کودک است، تا بدون مانع یاد بگیرد. روش مونتسوری از لحاظ خود تعلیمی و اصلاح خود موفق است. کودکان با کار کردن و تجربه کردن یاد می‌گیرند. محیط مخصوص برای کودکان آماده می‌شود تا آنها در میان هم، با آزادی کامل، بدون مانع هر چیزی را اندازه بگیرند، بدون خطر لمس کنند و استفاده کنند (۶). در سال ۲۰۰۶ مطالعه بر روی ۱۱۲ دانش‌آموز مونتسوری و مدرسه معمولی در میلوواکی نشان داد که دانش‌آموزان مونتسوری عملکرد بهتری در هر دو زمینه اجتماعی و شناختی دارند. در این مطالعه نصف دانش‌آموزان ۵ ساله و نصف دیگر ۱۲ ساله بودند. شاگردان ۵ ساله مونتسوری عملکرد بهتری نسبت به همسالان خود در مدارس دیگر در زمینه‌های شناخت حروف و کلمات، حل مسایل پایه‌ای ریاضی و مرتب و رده‌بندی کردن داشتند. همچنین نتایج نشان داد مقاله‌هایی که از طرف دانش‌آموزان مونتسوری نوشته شده است، دارای جملات دستوری پیچیده‌تری بوده و بیشترین رتبه خلاقیت را دارند (۷).

بندورا (۱۹۷۷-۱۹۸۶) (۸) بیان کرد که باورهای خودکارآمدی از چهار منبع: تجربه شخصی، تجارب جانشینی، ترغیب کلامی و حالات عاطفی و روانی نشأت می‌گیرند که تجارب شخصی افراد دارای اهمیت خاصی می‌باشد. وقتی افراد بر این باور هستند که کوشش آنها موفقیت‌آمیز خواهد بود اعتماد به نفس آنها برای رسیدن به هدف و پافشاری بر روی آن بیشتر می‌شود و برعکس، هر چه افراد تلاش خود را بی‌فایده پندارند از تلاش خود کاسته و خودکارآمدی و در نتیجه پیشرفت کمتری در آن زمینه خواهند داشت. خودکارآمدی افراد در طی کسب مهارت‌ها دچار تغییراتی می‌شود و تجارب شخصی در مواقعی که فرد با یک تکلیف روبرو می‌شود و آن را حل می‌کند بر افزایش سطح خودکارآمدی فرد کمک می‌کند. فاکتورهای بسیاری وجود دارند که بر روی این که افراد چه برداشت و تفسیری از این چهار منبع اطلاعات (تجربه شخصی، تجارب جانشینی، ترغیب کلامی و حالات عاطفی و روانی) داشته باشند تأثیر دارد (۹). تجارب شخصی افراد می‌توانند از چند طریق مورد بررسی قرار گیرند که یکی از روش‌های مهم

این کار این است که از عملکرد دانش‌آموزان در موضوعات درسی مربوطه در گذشته سؤال به عمل آید که نتایج به دست آمده از این روش روایی بالایی دارد (بریتزر و پاچارس، ۲۰۰۶). خودکارآمدی تحصیلی به اعتقاد فرد به دست‌یابی به موفقیت در انجام وظایف مربوط به تحصیل و سطوح تحصیلی می‌باشد (شانک، ۲۰۰۴). محققانی که در زمینه خودکارآمدی کار کرده‌اند، تأکید خود را بر طبیعت شناختی باورهای خودکارآمدی تحصیلی معطوف کرده‌اند. جملات و سؤالاتی که خودکارآمدی افراد را مورد سؤال قرار می‌دهد به جنبه‌هایی مانند این که ادراک دانش‌آموزان در مورد خودشان چیست می‌پردازند. خودکارآمدی تحصیلی معمولاً در یک حیطه مرتبط با وظیفه مورد بررسی قرار می‌گیرد. نتایج مطالعات فارلا و همکاران (۲۰۰۹) (۱۰) نشان می‌دهد که بهترین پیش‌بینی‌کننده مستقیم و واسطه‌ای عملکرد تحصیلی، متغیر خودکارآمدی تحصیلی می‌باشد.

یارمحمدزاده و فحیمی حسین زاد (۱۳۹۸) (۱۱) در تحقیقی با عنوان «بررسی تأثیر به روش مونته سوری بر خودانگاره و انگیزش در دانش‌آموزان پسر پایه اول ابتدایی شهر تبریز» بیان نمودند هدف اصلی این پژوهش بررسی تأثیر تدریس به روش مونته‌سوری بر خودانگاره و انگیزش در دانش‌آموزان پسر پایه اول ابتدایی شهر تبریز می‌باشد. روش تحقیق نیمه آزمایشی از نوع طرح پیش‌آزمون - پس‌آزمون با گروه کنترل است. جامعه آماری پژوهش را کلیه دانش‌آموزان پسر پایه اول ابتدایی شهر تبریز از ۶۶۵ مدرسه در سال تحصیلی ۱۳۹۴-۱۳۹۵ تشکیل می‌دهد. نمونه این پژوهش شامل ۴۰ نفر دانش‌آموز پسر پایه اول ابتدایی (۲۰ نفر گروه آزمایش و ۲۰ نفر گروه کنترل) می‌باشد که با روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای چند مرحله‌ای انتخاب شدند. برای گردآوری داده‌ها از پرسشنامه خودانگاره و انگیزش لیو، ونگ و پارکینس که برای ارزیابی خودانگاره و انگیزش برای گروه سنی پیش‌دبستان و دبستان به صورت خود گزارش‌دهی طراحی شده است استفاده شد. جلسات تدریس به روش مونته‌سوری (به تعداد ۴۰ جلسه) بر روی گروه آزمایش اجرا گردید و گروه کنترل در معرض آموزش رایج و سنتی قرار

گرفتند. پس از برگزاری جلسات تدریس به روش مونته‌سوری و تحلیل داده‌ها با روش تحلیل کوواریانس، نتایج نشان داد که تدریس به روش مونته‌سوری بر خودانگاره و انگیزش دانش‌آموزان پسر پایه اول ابتدایی مؤثر بوده است و این روش توانسته است باعث تقویت خودانگاره و افزایش انگیزش در دانش‌آموزان پسر شود. احمدوند و شیخ‌کلاهدوز (۱۳۹۶) (۱۲) در تحقیقی با عنوان «اثر بخشی روش آموزش مونته‌سوری بر افزایش مهارت اجتماعی و خلاقیت کودکان پیش‌دبستانی» بیان نمودند هدف اساسی این پژوهش به عنوان یک مطالعه نیمه آزمایشی بررسی تأثیر روش مونته‌سوری بر افزایش خلاقیت و مهارت‌های اجتماعی کودکان پیش‌دبستانی بود. آزمودنی‌های این پژوهش از میان کودکان یک پیش‌دبستانی در تهران انتخاب شدند و به صورت تصادفی در گروه‌های آزمایش و کنترل قرار داده شدند. افراد گروه آزمایش در ۸ جلسه کلاسی که به روش مونته‌سوری اداره می‌شد شرکت کردند. خلاقیت و مهارت‌های اجتماعی افراد گروه‌آزمایش و کنترل یک بار قبل از اجرای مداخله و یک بار پس از اجرای جلسه‌های مونته‌سوری، با استفاده از آزمون خلاقیت تورنس و پرسشنامه مهارت‌های اجتماعی ماتسون، مورد ارزیابی قرار گرفتند. در ارتباط با فرضیه‌های پژوهشی، نتایج تحلیل آماری نشان داد که گروه آزمایشی پس از شرکت در جلسه‌هایی که با روش مونته‌سوری اداره می‌شد، رشد معناداری نسبت به گروه کنترل در آزمون خلاقیت تورنس و رشد معناداری در پرسشنامه مهارت‌های اجتماعی ماتسون نشان دادند. از این رو می‌توان گفت روش مونته‌سوری، روشی مؤثر در افزایش خلاقیت و مهارت‌های اجتماعی کودکان پیش‌دبستانی است. حسین پور و عارفی (۱۳۹۴) (۱۳) در تحقیقی با عنوان «بررسی تأثیر آموزش به روش مونته‌سوری بر رشد اجتماعی کودکان پیش‌دبستانی ۵-۶ ساله شهر اصفهان» بیان نمودند هدف از اجرای این پژوهش تأثیر آموزش به روش مونته‌سوری بر رشد اجتماعی کودکان پیش‌دبستانی ۵-۶ ساله شهر اصفهان بود. روش پژوهش نیمه آزمایشی و جامعه‌ی آماری شامل کلیه ی کودکان پیش‌دبستانی ۵-۶ ساله شهر اصفهان بود. نمونه شامل ۶۰ نفر از کودکان پیش‌دبستانی

دانش آموز آموزش دهد. در همین راستا برنامه‌های آموزشی مختلفی برای آموزش دانش آموزان پیش دبستانی مورد استفاده قرار گرفته است تا مهارت‌های یادگیری در آنان بهبود یابد و خودکارآمدی تحصیلی را بهبود بخشند و با توجه به تحقیقات انجام شده در سال‌های گذشته و با توجه به اهمیت و لزوم تحصیلات، در این پژوهش با توجه به اهمیت نقش روش آموزش مونته سوری در دانش‌آموزان مقطع پیش‌دبستانی شهر بوشهر، به بررسی تاثیر روش آموزشی مونته‌سوری بر خودکارآمدی تحصیلی کودکان مقطع پیش‌دبستانی شهر بوشهر پرداخته می‌شود.

روش پژوهش

روش پژوهش حاضر آزمایشی با طرح پیش‌آزمون-پس‌آزمون با گروه کنترل می‌باشد. جامعه آماری پژوهش حاضر، کلیه دانش‌آموزان مقطع پیش‌دبستانی شهر بوشهر هستند و حجم نمونه ۱۶ نفر (۸ نفر گروه آزمون و ۸ نفر گروه کنترل) در نظر گرفته شد. ابزار گردآوری داده‌ها عبارتند از: **روش آموزشی مونته سوری**: برنامه آموزشی مونته سوری در ۵ بخش (مهارت‌های زندگی روزمره، مهارت‌های حسی، مهارت‌های محاسبه کردن، زبان و فرهنگ) سازماندهی شده و در طی ۳ ماه بر روی نوآموزان اجرا شد. کلیه جلسات آموزشی با استفاده از وسایل کمک آموزشی مختص شیوه مونته سوری برگزار شد و همچنین تفاوت‌های فردی در نظر گرفته شد. پکیج آموزشی در تحقیق حاضر برگرفته از کتاب روش مونته سوری (۱۹۳۹) (۱۷) می‌باشد. ماه اول: مهارت‌های زندگی: نحوه سلام و خداحافظی کردن روزانه، مراقبت از محیط داخل کلاس، تشکر و درخواست کردن، روش قرار دادن صندلی، تمیز کردن میز کار، روش شستن دست‌ها، روش چیدن میز غذاخوری، روش مسواک زدن به طور صحیح، نحوه پوشیدن لباس، جارو کردن زمین، نحوه بستن دکمه معمولی و دکمه فشاری، نحوه باز و بستن زیپ، نحوه گره زدن بند کفش، راه رفتن روی خط با حفظ تعادل. مهارت‌های حسی: حس بینایی (قالب‌های استوانه‌ای)، برج رنگی (مکعب صورتی)، پله‌های رنگی (پله‌های

می‌شد که به صورت نمونه‌گیری در دسترس از بین کودکان مراکز پیش دبستانی و مهد کودک های شهر اصفهان انتخاب و به صورت تصادفی به دو گروه ۳۰ نفره تقسیم شدند (۳۰ نفر در گروه آزمایش به روش آموزش مونته سوری و ۳۰ نفر در گروه گواه). ابزار تحقیق شامل پرسشنامه رشد اجتماعی وایلد بود. گروه آزمایش تحت آموزش ۳۲ جلسه‌ای مونته سوری قرار گرفتند، در حالیکه گروه گواه به همان صورت سنتی آموزش می‌دید. نتایج تحلیل کوارینانس نشان داد که آموزش به روش مونته سوری بر رشد اجتماعی کودکان پیش دبستانی ۵-۶ ساله تاثیر معنادار داشته است. به این ترتیب که گروه آزمایش از رشد اجتماعی بالاتری برخوردار بودند. از نتایج پژوهش حاضر نتیجه می‌شود که می‌توان از روش آموزش مونته سوری جهت افزایش رشد اجتماعی کودکان پیش دبستانی بهره برد. حسابی (۱۳۹۰) (۱۴) در پژوهش خود که به بررسی تاثیر آموزش به روش مونته‌سوری بر اعتماد به نفس و مهارت‌های اجتماعی کودکان پرداخته بود به این نتیجه دست یافت که بین آموزش به روش مونته‌سوری با کودکان آموزش دیده به روش عادی از نظر داشتن اعتماد به نفس و مهارت‌های اجتماعی تفاوت معناداری وجود دارد که مزایای آموزش به روش مونته‌سوری را بازگو می‌کند. انگور و ترکان (۲۰۰۹) (۱۵) نیز در پژوهش خود که کودکان مراکز پیش دبستانی مونته‌سوری و سنتی را در کشور ترکیه مورد ارزیابی‌های پیش‌آزمون و پس‌آزمون قرار دادند. به طور مشهود به این نتیجه رسیدند که این کودکان بسیار موفق‌تر از کودکان مدارس سنتی بوده‌اند.

پژوهش حاضر با هدف تاثیر روش آموزشی مونته‌سوری بر خودکارآمدی تحصیلی کودکان انجام گرفت. در حقیقت اهمیت پژوهش حاضر از این روی می‌باشد که توسعه مطالب نظری و آموزش‌های نظری محض در مدارس دانش‌آموزان با دچار سردرگمی و بی‌هویتی نموده است، که در بسیاری از موارد مطالب تدریس شده به کار زندگی شخصی و شغلی آنها نمی‌آید. روش مونته سوری با توجه به اهمیتی که به دانش آموز و شخصیت او می‌دهد، می‌تواند روش آموزش و تدریس را برای او لذت بخش کند و مطالب را با روش کاربردی تری به

متحرک، نوشتن با دست در جعبه شن، نوشتن با دست روی تخته. فرهنگ: معرفی سه عنصر، آشنایی با پرچم‌های کشورهای همسایه، مراسم تولد، آشنایی با بدن انسان، اشکال مربوط به خشکی و آب، ساعت (وقت و زمان)، استفاده از ذره بین، تولید مثل حیوانات، آشنایی با میوه‌های فصل زمستان، اتمسفر، چرخه آب. ماه سوم: مهارت‌های زندگی: استفاده از پیچ گوهی، پیچ و مهره، تمرین ریختن مایعات، واکس زدن کفش، باز و بسته کردن در بطری و قوطی، تمیز کردن تخته گچی، شستن زمین، میز و شیشه، گردگیری، غذا دادن به حیوانات اهلی، شستن، تا کردن و برس کشیدن لباس، با ابر شستن، استفاده صحیح از قاشق و چنگال، فعالیت‌های مربوط به پیمانانه کردن، ساییدن چوب و فلز. مهارت‌های حسی: قالب‌های کوچک هندسی، جعبه‌های مختلف هندسی در اندازه‌های مختلف اول کوچک بعد بزرگ، اجسام هندسی (آبی)، تخته‌های توزین برای شناسایی و تفکیک وزن‌های مختلف، حس لامسه (سردی، گرمی و...)، جعبه‌های شنوایی، لمس تخته‌های تماس (با بافت‌های مختلف). مهارت‌های محاسبه کردن: مفهوم بزرگ و کوچک، مفهوم بزرگ‌تر و کوچک‌تر، مفهوم سمت راست و چپ، مفهوم اول و آخر، مفهوم وسط، عبور از ماز، خط ایستاده و خوابیده، خط کج و خمیده، مفهوم شب و روز. زبان: آموزش با حروف الفبایی کوچک متحرک، فهرست لغات آوانگار، کتابچه‌های آوانگار، کارت‌های جملات آوانگار، پوشه آوانگار و کلمات هم خانواده، کتاب داستان آوانگار، کلمات بی‌قاعده و جورچین. فرهنگ: آشنایی با برگ، گل، ریشه و حاشیه برگ‌ها و...، جشن‌ها و مناسبت‌ها، فرو رفتن در آب (شناور و غیرشناور)، مخلوط جادویی (تهیه نان)، بالا بردن سطح آب با قرار دادن یک شیء سنگین، جمع‌آوری دانه‌ها، ساعت (وقت و زمان)، استفاده از آهنربا، آب و هوا، میوه‌های فصل‌های بهار و تابستان. **پرسشنامه خودکارآمدی تحصیلی:** پرسشنامه خودکارآمدی تحصیلی با محوریت ارزیابی میزان خودکارآمدی تحصیلی کودکان (فرم والدین) است. این پرسشنامه توسط ظهیری خواه (۱۳۹۲) تدوین شده است. این پرسشنامه دارای ۲۲ سوال است. پاسخدهی به سوالات این

قهوه‌ای)، میله‌های رنگی، استوانه‌های بدون دسته، آموزش اسامی، تشخیص رنگ‌ها. مهارت‌های محاسبه کردن: مفهوم اعداد ۰ تا ۳ با میله اعداد و مهره‌ها، مفهوم پهن و نازک، مفهوم چاق و لاغر، شکل گردی، مفهوم اعداد ۴ تا ۷ با میله اعداد و مهره‌ها، مفهوم دور و نزدیک، مفهوم عقب و جلو، شکل سه گوش، مفهوم اعداد ۸ تا ۱۰ با میله اعداد و مهره‌ها، مفهوم سبک و سنگین. زبان: آشنایی با شعر فصل پاییز، تکمیل نقاشی نیمه تمام، آشنایی با سرود ملی، مهارت ترسیم (وصل نقطه‌ها)، انشاء شفاهی، مهارت چاپ، مهارت ترسیم اشکال هندسی با شابلون، سخنرانی عمومی (نشان دادن و گفتن). فرهنگ: پازل نقشه ایران، معرفی شناخت حیوانات، تقویم روزانه، آشنایی با میوه‌های فصل پاییز، پازل نقشه نیم کره‌ها، معرفی حیوانات جهان، ارزش و اهمیت خورشید، فصل‌ها، پازل نقشه قاره‌ای که کودک در آن زندگی می‌کند، قسمت‌های مختلف حیوانات و توصیف آنها، تعریف قسمت‌های مختلف درخت. ماه دوم: مهارت‌های زندگی: روش تراشیدن مداد، روش شماره‌گیری ۱۱۰ (پلیس)، روش شماره‌گیری ۱۱۵ (اورژانس)، روش شماره‌گیری ۱۲۵ (آتش نشانی)، روش جواب دادن به تلفن، حمل و جمع کردن گلیم یا قالیچه، روش سرفه و عطسه کردن، آب دادن به گیاهان، نحوه کادو پیچی هدیه، روش تقسیم بندی زباله‌ها، تمرین ریختن مایعات، نحوه آویختن لباس، نحوه جفت کردن دمپایی و کفش. مهارت‌های حسی: تشخیص بعد و رنگ، بطری‌های بویایی، حس چشایی (بطری‌های چشایی)، مکعب‌های دوتایی، مکعب‌های سه تایی، آشنایی با اشکال هندسی، کارت‌های اشکال هندسی. مهارت‌های محاسبه کردن: مفهوم کم‌تر و بیش‌تر، شکل چهار گوش، اعداد ۱ تا ۱۰ با میله اعداد با کارت‌های عدد (ترکیب و جداسازی)، مفهوم عقب و جلو، مفهوم بالا و پایین، مفهوم زیر و رو، مفهوم کنار، مفهوم داخل و خارج، مفهوم بلند و کوتاه، مفهوم بلندتر و کوتاه‌تر. زبان: آشنایی با حروف الفبا (حروف سمباده‌ای)، اشیای صدادار (سازهای مختلف مانند سازهای عرف)، آمادگی برای نوشتن روی تخته سیاه یا وایت برد انفرادی، سخنرانی عمومی (گفتن قصه درباره یک عکس)، آموزش با حروف الفبایی بزرگ

کواریانس با استفاده از نرم افزار آماری SPSS-21 مورد تجزیه و تحلیل قرار می گیرد.

نتایج

در این قسمت، ابتدا به توصیف هر یک از متغیرهای ویژگی های فردی اعضاء نمونه شامل جنسیت پرداخته می شود. دیاگرام طرح به صورت زیر است:

پرسشنامه مطابق طیف پنج درجه ای لیکرت (کاملاً موافقم=۵، موافقم=۴، نظری ندارم=۳، مخالفم=۲ و کاملاً مخالفم=۱) می باشد. پایایی این پرسشنامه در پژوهش ظهیری خواه (۱۳۹۲) معادل ۰/۸۶ و در پژوهش حاضر با استفاده از آلفای کرونباخ برابر ۰/۹۱ محاسبه شد. همچنین روایی صوری و محتوایی پرسشنامه بر اساس نظر دو نفر از اساتید رشته برنامه ریزی درسی مناسب ارزیابی شد. داده های جمع آوری شده نیز با آزمون تحلیل

جدول ۱- دیاگرام طرح تحقیق حاضر

پیگیری	پس آزمون	متغیر مستقل	پیش آزمون	گروهها	نمونه گیری
T3	T2	X	T1	آزمایش	R
T3	T2	-	T1	کنترل	R

جدول ۲- شاخص توصیفی آموزش مونته سوری

گروه آزمایش		گروه کنترل		
میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	
۲۹.۶۱	۳.۲۶	۲۹.۵۸	۴.۳۴	پیش آزمون
۶۷.۳۷	۵.۱۴	۳۰.۴۲	۳.۷۵	پس آزمون

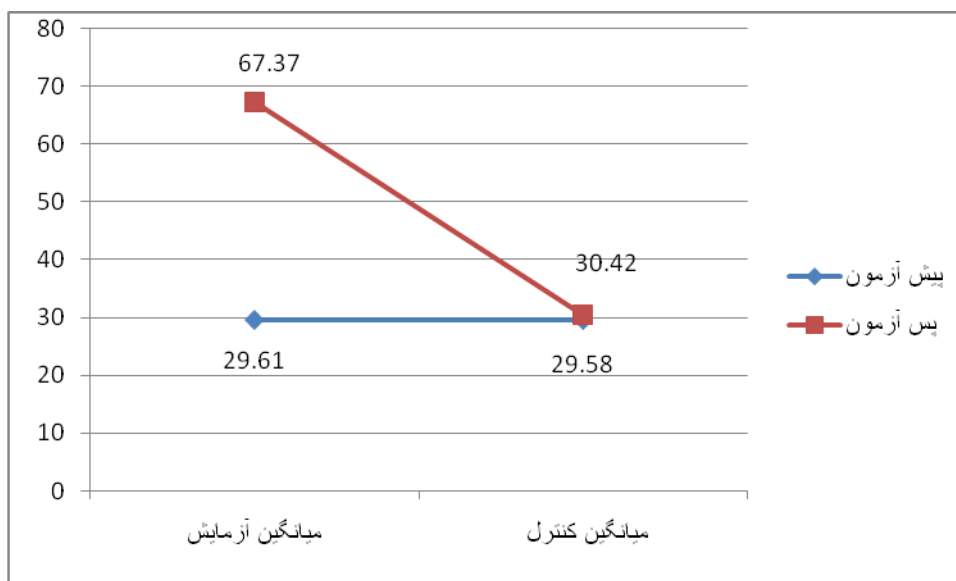
آموزشی مونته سوری در دانش آموزان مقطع پیش دبستانی گروه آزمایشی در پیش آزمون برابر با ۲۹.۵۸ و در پس آزمون برابر با ۳۰.۴۲ به دست آمد.

نتایج جدول ۲ نشان می دهد میانگین روش آموزشی مونته سوری در دانش آموزان مقطع پیش دبستانی گروه آزمایشی در پیش آزمون برابر با ۲۹.۶۱ و در پس آزمون برابر با ۶۷.۳۷ به دست آمد. همچنین، در گروه کنترل میانگین روش

جدول ۳- نتایج آزمون تحلیل کواریانس یک متغیری خودکارآمدی تحصیلی

منبع تغییرات	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	سطح معناداری	مجذورات
پیش آزمون	۷۵۳.۹۱	۱	۷۵۳.۹۱	۳۲۹.۶۸	۰.۰۰۱	۰.۸۹
گروه	۵۷۸.۷۹	۱	۵۷۸.۷۹	۴۵۸.۳۴	۰.۰۰۱	۰.۷۶
خطا	۱۷۵.۱۲	۱۳	۱۳.۴۷			

در جدول ۳ مشاهده می شود که تفاوت میانگین روش آموزشی مونته سوری گروه های آزمایش و کنترل با در نظر گرفتن متغیر همراه (خودکارآمدی تحصیلی در پیش آزمون) در سطح ۰.۰۰۱ معنادار است و روش آموزشی مونته سوری بر افزایش خودکارآمدی دانش آموزان مقطع پیش دبستانی شهر بوشهر تاثیر معنادار داشته است.

نمودار ۱- مقایسه خودکارآمدی تحصیلی دو گروه

بحث و نتیجه گیری

هدف از تحقیق حاضر، بررسی تأثیر روش آموزشی مونته سوری بر خودکارآمدی تحصیلی کودکان مقطع پیش-دبستانی شهر بوشهر بود. نتایج نشان داد که: نتایج جدول ۲ نشان می‌دهد میانگین روش آموزشی مونته سوری در دانش آموزان مقطع پیش دبستانی گروه آزمایشی در پیش آزمون برابر با ۲۹،۶۱ و در پس آزمون برابر با ۶۷،۳۷ به دست آمد. همچنین، در گروه کنترل میانگین روش آموزشی مونته سوری در دانش آموزان مقطع پیش دبستانی گروه آزمایشی در پیش آزمون برابر با ۲۹،۵۸ و در پس آزمون برابر با ۳۰،۴۲ به دست آمد. در جدول ۳ مشاهده می‌شود که تفاوت میانگین روش آموزشی مونته-سوری گروه‌های آزمایش و کنترل با در نظر گرفتن متغیر همراه (خودکارآمدی تحصیلی در پیش آزمون) در سطح ۰،۰۰۱ معنادار است و روش آموزشی مونته سوری بر افزایش خودکارآمدی دانش آموزان مقطع پیش دبستانی شهر بوشهر تأثیر معنادار داشته است.

این یافته با نتایج مطالعات فارلا و همکاران (۲۰۰۹) که نشان می‌دهد که بهترین پیش‌بینی‌کننده مستقیم و واسطه‌ای عملکرد تحصیلی، متغیر خودکارآمدی تحصیلی می‌باشد، همسو می‌باشد. همچنین یارمحمدزاده و فخری حسین زاد (۱۳۹۸) در تحقیقی با عنوان «بررسی تأثیر به روش مونته سوری بر

خودانگاره و انگیزش در دانش آموزان پسر پایه اول ابتدایی شهر تبریز» بیان نمودند که تدریس به روش مونته سوری بر خودانگاره و انگیزش دانش آموزان پسر پایه اول ابتدایی مؤثر بوده است و این روش توانسته است باعث تقویت خودانگاره و افزایش انگیزش در دانش آموزان پسر شود و احمدوند و شیخ کلاهدوز (۱۳۹۶) در تحقیقی با عنوان «اثر بخشی روش آموزش مونته-سوری بر افزایش مهارت اجتماعی و خلاقیت کودکان پیش دبستانی» بیان نمودند که روش مونته سوری اداره می‌شود، رشد معناداری نسبت به گروه کنترل در آزمون خلاقیت تورنس و رشد معناداری در پرسشنامه مهارت های اجتماعی ماتسون نشان دادند. از این رو می‌توان گفت روش مونته سوری، روشی موثر در افزایش خلاقیت و مهارت های اجتماعی کودکان پیش دبستانی است همسو می‌باشد. همچنین حسین پور و عارفی (۱۳۹۴) در تحقیقی با عنوان «بررسی تأثیر آموزش به روش مونته سوری بر رشد اجتماعی کودکان پیش دبستانی ۵-۶ ساله شهر اصفهان» نشان دادند که آموزش به روش مونته سوری بر رشد اجتماعی کودکان پیش دبستانی ۵-۶ ساله تأثیر معنادار داشته است. به این ترتیب که گروه آزمایش از رشد اجتماعی بالاتری برخوردار بودند که با نتایج پژوهش حاضر همسو و همراستا می‌باشد. برای تبیین می‌توان گفت کم یا زیاد بودن علاقه دانش آموزان نسبت به یادگیری و آموختن موضوع‌های مختلف

شکست و عدم شایستگی طی سالیان تحصیل در مدرسه در دانش‌آموزان سبب ایجاد احساس حقارت و خود کم بینی و پریشانی می‌شود که این امر بر ارتباطات آن‌ها در دنیای خارج از مدرسه نیز تأثیرگذار خواهد بود. روش مונته‌سوری نیز با فراهم آوردن شرایط مناسب برای یادگیری موفق در کودکان تاثیر مثبتی در خودکارآمدی تحصیلی آنان دارد. با توجه به نتایج حاصل توصیه می‌شود که والدین برای تقویت یادگیری در کودکان، کودکان خود را به کلاس‌های آموزشی مونه‌سوری، چرتکه و ... بفرستند. همچنین پیشنهاد می‌شود در تحقیقات آتی بین میزان تحصیلات والدین با موافقت برای استفاده از روش آموزشی مونه‌سوری مقایسه صورت گیرد. و چنین عنوانی با استفاده از روش‌های کیفی همچون مصاحبه نیز صورت گرفته و نتایج آن با نتایج پژوهش حاضر مقایسه گردد. پژوهش حاضر با محدودیت‌هایی از جمله همکاری ضعیف برخی از والدین و دانش‌آموزان در تکمیل و یا تحویل پرسشنامه، موقعیت زمانی از جنبه شرایط روحی و روانی که آزمودنی به سوالات پاسخ می‌دهد و میزان دقت و صداقت پاسخ دهندگان و محدود بودن ابزار اندازه‌گیری به پرسشنامه روبه رو بوده است.

درسی به تجارب آن‌ها در برخورد با این موضوع‌ها ارتباط دارد. تجارب یادگیری دانش‌آموزان در درس‌های مختلف وقتی به صورت موفقیت یا شکست‌های پی در پی باشد، سبب ایجاد تصوراتی نسبت به توانایی‌ها در رابطه با یادگیری موضوع‌های مختلف می‌شود و حتی انگیزش آن‌ها را در رابطه با موضوع‌های مشابه، تحت تأثیر قرار می‌دهد. اگر دانش‌آموزی بیند در یادگیری مطالب قبلی موفق بوده است، برای یادگیری مطالب جدید نیز علاقمند خواهد شد و موفقیت او در یادگیری باعث می‌شود در خود احساس لیاقت و شایستگی کند. بنابراین اگر تجارب یادگیری دانش‌آموزان خصوصاً در سال‌های نخست تحصیلی موفق و مثبت باشد، در ایجاد نگرش مثبت نسبت به خود و توانایی‌های خود موثر خواهد بود. چنین دانش‌آموزانی قادر خواهند بود با تکیه بر تجارب موفقیت آمیز خود در حین تحصیل، آن‌ها را به زندگی واقعی خود تعمیم دهند و بدون تحمل سختی بر بحران‌ها، فشارها و استرس‌های شدید در زندگی غلبه کنند. این احساس لیاقت و شایستگی که در مدرسه آموخته می‌شود، آنان را قادر می‌سازد که در حل مسائل از روش‌های واقع بینانه‌ای استفاده کنند. از سوی دیگر تجارب

References

۱. صمدی، علی. ۱۳۸۷. ماریا مونه‌سوری (نظام نوین تربیتی و آموزشی کودکان)، تهران: نشر دانه.
۲. مهدوی، صدیقه. ۱۳۸۴، الف. آموزش برای دنیای جدید (برگرفته از نظریات ماریا مونه‌سوری)، تهران: نشر متن گستران آریا.
۳. دیور، مارتا؛ فالکونر، رنه. ۱۳۸۸. اصول و تغییرات در تعلیم و تربیت اوایل دوران کودکی، ترجمه سیدداوود حسینی‌نسب و همکاران، ۲۰۰۸، تبریز: انتشارات شایسته.
۴. مهدوی، صدیقه. ۱۳۸۴، ب. علم و عمل در کلاس مونه‌سوری، تهران: نشر متن گستران آریا.
۵. ابوطالی شکور، آزاده؛ حسن‌زاده، رمضان و بخشی‌پور، باب‌الله. ۱۳۹۳. اثربخشی آموزش به روش مونه‌سوری بر مهارت‌های شنیداری، ادراک دیداری و کنترل حرکتی در کودکان پیش دبستانی، دومین کنفرانس ملی روانشناسی و علوم رفتاری، تهران.
۶. Sharma, S.R. 2004. The concept of preschool education. New Delhi, publisher: mahmaya pub
۷. Britner, S.L. Pajares, F. 2006. Sources of science self-efficacy beliefs of middle school students, Journal for Research in Science Teaching, 43: 485-499.
۸. Bandura, A. 1986. Social foundations of thought and action: A social cognitive theory, Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
۹. Usher, E.L. Pajares, F. 2008. Sources of Self-Efficacy in School: Critical Review of the Literature and Future Directions, Review of Educational Research, 78(4):751-796.
۱۰. Ferla, J. Valcke, M. Cai, Y. 2009. Academic self-efficacy and academic self-concept: Reconsidering structural relationships, Learning and Individual Differences, 19: 499-5۰۵.
۱۱. یارمحمدزاده، پیمان؛ فحیمی‌حسین‌زاد، کبری. ۱۳۹۸. بررسی تاثیر به روش مونه‌سوری بر خودانگاره و انگیزش در دانش‌آموزان پسر پایه اول ابتدایی شهر تبریز، نشریه علمی آموزش و ارزشیابی، دوره ۱۲، شماره ۴۵، صص ۵۰-۳۱.
۱۲. احمدوند، محمدعلی؛ شیخ‌کلاهدوز، فاطمه. ۱۳۹۶. اثربخشی روش آموزش مونه‌سوری بر افزایش مهارت اجتماعی و اخلاقی کودکان پیش دبستانی، هشتمین کنفرانس بین‌المللی روانشناسی و علوم اجتماعی، تهران.
۱۳. حسین‌پور، معصومه؛ عارفی، مژگان. ۱۳۹۴. بررسی تاثیر آموزش به روش مونه‌سوری بر رشد اجتماعی کودکان پیش دبستانی ۵-۶ ساله شهر اصفهان، نخستین کنگره بین-المللی جامع روانشناسی ایران، تهران.

۱۴. حسابی، مژگان. ۱۳۹۰. روش مونته سوری و تأثیر آن بر اعتماد به نفس، استقلال و مهارت‌های اجتماعی کودکان. مجله رشد آموزش پیش دبستانی، دوره ۲، شماره ۳، صص ۱۳-۱.

۱۵. Ongren, S. Turcan, A. 2009. The effectiveness of Montessori education method in the acquisition of concept of geometrical shapes, *Procedia-social and behavioral sciences* pages 1163- 1166.
۱۶. Bryantgoertz, D. 2013. *Owner manual for a child*, Published by frog books, an imprint of north atlantic books.
۱۷. Montessori, M. 1939. *The Montessori Method*. New York: Ballantine books.

ing a successful nurse requestor program. *Crit Care Nurs Clin North Am*. 1994;6(3): 591-8.

*Original Article***The effect of Montessori educational method on the academic self-efficacy of preschool children in Bushehr**

Received:18/04/2020 –Accept:01/06/2020

Seyed Ahmad Hashemi ¹
 Mokhtar Ranjbar ²
 Ali Asghar Machinchi ³
 Mohammad Kargar ⁴
 Mohammad Behrozi ⁵
 Mehdi Norouzi ^{*6}

¹ Professor, Department of Educational Sciences, Lamerd Branch, Islamic Azad University, Lamerd, Iran

² Assistant Professor and Faculty Member, Department of Management, Lamerd Branch, Islamic Azad University, Lamerd, Iran

³ Assistant Professor and Faculty Member, Department of Educational Sciences, Lamerd Branch, Islamic Azad University, Lamerd, Iran

⁴ Assistant Professor and Faculty Member, Department of Educational Sciences, Bushehr Branch, Islamic Azad University, Bushehr, Iran

⁵ Assistant Professor and Faculty Member, Department of Educational Sciences, Bushehr Branch, Islamic Azad University, Bushehr, Iran

⁶ PhD Students in Curriculum Planning, Lamerd Branch, Islamic Azad University, Lamerd, Iran
 (Corresponding Author)

Email: mehdi_nourozi@yahoo.com

Abstract

Introduction: The aim of this study is the effect of Montessori educational method on the academic self-efficacy of preschool children in Bushehr. The statistical population of the present study includes students of Bushehr preschool. The statistical population is 250 people. The sample size by target sampling method is 16 people. Assessment tools include: Montessori educational package and academic self-efficacy questionnaire. Data analysis was performed using SPSS statistical software version 23. The results showed that the educational method of Montessori has a positive effect on the academic self-efficacy of preschool children in Bushehr. To explain, it can be said that students' high or low interest in learning and learning different subjects is related to their experiences in dealing with these subjects. Learning experiences of students in different subjects, when they are in the form of success or successive failures, create perceptions about the abilities related to learning different subjects and even affect their motivation in relation to similar subjects. If a student sees that he has succeeded in learning the previous material, he will also be interested in learning new material, and his success in learning will make him feel worthy and worthy. Therefore, if students' learning experiences are successful, especially in the first years of school, it will be effective in creating a positive attitude towards themselves and their abilities.

Key words: Montessori, Self-Efficacy, Children.

Acknowledgement: There is no conflict of interest.